

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В Україні на даний час досить гостро постає питання розвитку освіти, оскільки кваліфікаційний рівень випускників вищих навчальних закладів не відповідають сучасним вимогам. Така ситуація спонукає переглянути існуючу парадигму освіти ЗУН (знання, уміння, навички), основою якої є надання великої кількості знань та вироблення лише предметних умінь та навичок. Освіта в Україні має на меті надати готові знання, перевірити наскільки зрозумілі вони студентам та як добре вони засвоїли цей матеріал. Але на сьогодні цього виявилось недостатньо, адже в сучасному світі потрібні і навички практичного їх використання. Тому особливу увагу необхідно звернути на принципи Болонського процесу, що впроваджений в нашій країні з 2005 року, основою якого є вміння практично діяти і приймати самостійні рішення, використовуючи отриману інформацію, бути мобільним і швидко адаптуватися до змін, тобто формування у студентів певних компетенцій.

Болонський процес – це процес реформування систем вищої освіти, основою якого є дублінська модель універсальних характеристик компетенцій (Dublin Descriptor – Дублінські дескриптори).

До Дублінських дескрипторів відносяться наступні основні загальні компетенції:

1. знання і розуміння, характерними ознаками якої є демонстрація студентами знань і розумінь у сфері навчання;
2. застосування знань і розумінь – характеризується можливістю студентами застосовувати свої знання і розуміння у спосіб, який свідчить про професійний підхід до трудової діяльності або до професії, зазвичай демонструються за допомогою формування і обґрунтування висновків та вирішення проблем у рамках сфери навчання;
3. формування суджень – здатність студентів здійснювати збір і інтерпретацію значимих даних для формулювання суджень, з врахування значущих соціальних, наукових або естетичних питань;
4. комунікації – виражається як в обміні інформації, так і проблемами, ідеями, рішеннями як у середовищі фахівців у певній сфері навчання, так і серед не спеціалістів;
5. здатність до навчання (навчальні вміння і навички) – навчальні вміння і навички розвинуті до такої міри, за якої можливе здійснення навчання з високим рівнем самостійності.

У своєму дослідженні за вищеперерахованими компетенціями ми спробували оцінити загальний рівень компетентності студентів однієї із спеціальностей Житомирського державного технологічного університету. У якості тест-об'єкту нами були обрані студенти гірничо-екологічного факультету, напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», які є «лікарями» довілля і відіграють значну роль у збереженні навколишнього середовища. У тестуванні прийняло участь 30 студентів 4 курсу, оскільки, по-перше, вони вже вивчили та засвоїли на цей час необхідні базові дисципліни екологічного спрямування, по-друге, це люди із вже сформованою особистістю. Для проведення тестування була розроблена анкета, яка містить в собі 25 питань (по 5 питань на кожен компетенцію). Отримані результати були статистично оброблені та проаналізовані в межах кожної окремої компетентності.

Проаналізувавши всі компетенції, ми дійшли до висновку, що опитані студенти екологи, дійсно мають певний багаж знань, але основною проблемою є не рівень їхньої обізнаності. Адже компетентнісний підхід зумовлює посилення практичного характеру освіти і полягає в тому, щоб не збільшувати обсяги інформованості людини в різних предметних галузях, а допомогти їй самостійно вирішувати проблеми в незнайомих ситуаціях, адже компетенція – це здібність, вміння, знання, при мінімальному досвіді людини.

Порівнюючи, набуті життєві навички студентів і здатності (навички) передбачені компетентнісним підходом, наші майбутні екологи володіють компетенціями на таких рівнях:

- базовий (низький рівень): застосування знань і розумінь;
- середній рівень: знання і розуміння, формулювання суджень;
- високий рівень: компетенція з комунікації та здатності до навчання.

Виявлені проблеми, за результатами нашого дослідження, щодо запровадження компетентнісного підходу при викладанні екологічної дисципліни в ЖДТУ, необхідно враховувати в процесі подальшого навчання майбутніх спеціалістів в галузі екології, а особливу увагу приділяти компетенціям з базовим (низьким) та середнім рівнем. Тому дуже важливо визначити і розробити ефективні шляхи (механізми) запровадження компетенцій у навчальний процес.